

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНОГО ТЕСТУВАННЯ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В НЕФІЛОЛОГІЧНОМУ ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Стаття присвячена загально-педагогічному обґрунтуванню використання комп'ютерних технологій контролю знань та умінь під час вивчення іноземної мови у немовному вищому навчальному закладі як засобів підвищення інформаційних можливостей процесу контролю. Наведено декілька визначень терміну «комп'ютерне мовне тестування». Обґрунтовано переваги та недоліки комп'ютерного тестування як сучасного методу моніторингу якості освіти. Проаналізовано основні вимоги, що пред'являються до комп'ютерних тестових завдань. Визначено методичні рекомендації щодо складання тестів.

Ключові слова: комп'ютерне тестування, переваги та недоліки мовного комп'ютерного тестування, методичні рекомендації

Високий рівень розвитку інформаційних технологій у вищій освіті дозволяє викладачеві активно їх використовувати для організації та проведення контролю знань студентів при різних формах навчання. Це як традиційна, так і дистанційна форми навчання, яка нестримно популяризується і при якій де тестування може виступати не лише як засіб контролю і оцінки знань, але і як інструмент для поточного опрацювання навчального матеріалу як доповнення до електронного підручника. Комп'ютерне тестування дозволяє в найкоротші терміни перевірити знання великої групи студентів; виявити прогалини при вивченні конкретного учбового матеріалу і використовувати отримані результати для управління навчальним процесом; застосувати методи математичної статистики для визначення рівня засвоєння навчального матеріалу; отримати об'єктивну оцінку знань студентів; позбавити викладача від рутинної роботи під час контролю знань традиційними засобами: перевірка письмових робіт, усні опитування на семінарах, іспитах, заліках і так далі.

Відповідно, **мета** нашої статті полягає в загальнопедагогічному обґрунтуванні використання комп'ютерних засобів контролю знань та умінь під час вивчення іноземної мови у немовному вищому навчальному закладі.

Питання застосування та впровадження комп'ютерних технологій у вивчення іноземної мови відзначається своєю актуальністю та значним зацікавленням серед зарубіжних методистів (Дж. Андерсон, А. Х'ю, Т. Аткінсон, А. Девіс). Вітчизняний стан вирішення цієї проблеми відображений у працях О. Полякова, І. Біма, Е. Гоя, С. Непомняшої, Р. Мільруда, Б.Ф. Ломова, Е.И. Машбіца, Е. Носенко, Р. Пйотровського, Е. Полат, И. Роберта, С.Д. Смірнова, С.Г. Тер-Мінасової, Т.Н. Тягунової.

Теоретики і практики визначають термін «комп'ютерне тестування» по-різному. Зокрема, Т. Аткінсон використовує термін «оцінювання за допомогою комп'ютера» (Computer Aided Assessment), під яким розуміє будь-яке використання комп'ютерних технологій під час контролю сформованості лінгвістичної компетенції:

- використання інтерактивних вправ та тестів, виконаних на комп'ютері;
- використання комп'ютера для створення навчальної дисципліни;
- екранне оцінювання письмових навичок;
- використання бази даних для зберігання оцінок студентів;
- використання електронної пошти для надсилання завдань та оцінок з поясненнями студентам;
- використання спеціальних програм для виявлення плагіату під час тестування [5].

Хосе Нойджонс визначає термін «комп'ютерне мовне тестування» (Computer Assisted Language Learning) як інтегровану та стандартизовану процедуру, під час якої будь-яка мовна чи мовленнєва діяльність виявляється та оцінюється за допомогою комп'ютера. Автор, розвиваючи своє вчення про комп'ютерне мовне тестування, виділяє три складові комп'ютерного оцінювання лінгвістичної компетенції: створення тесту (комп'ютер сам генерує завдання довільно чи згідно з встановленим порядком), взаємодія з студентом, який проходить тестування та оцінювання відповідей [8].

Згідно з твердженнями Дж. Брауна, під комп'ютерним мовним тестуванням слід розуміти стандарт процедуру автоматизованого контролю знань на комп'ютері під управлінням спеціально розробленої програми з метою об'єктивного оцінювання рівня навчальної підготовки [6: 44].

Аналіз теоретичних підходів вивчення комп'ютерного тестування у процесі вивчення іноземної мови виявив, що використання комп'ютерних програм для тестування має ряд переваг, а саме:

- індивідуальний характер контролю, можливість здійснення контролю над роботою кожного студента, за його особистою навчальною діяльністю;
- можливість регулярного систематичного проведення тестового контролю на всіх етапах процесу навчання; можливість поєднання його з іншими традиційними формами педагогічного контролю;
- всебічність, яка полягає в тому, що тест може охоплювати всі розділи навчальної програми, забезпечувати повну перевірку теоретичних знань, інтелектуальних і практичних умінь та навичок;
- об'єктивність тестового контролю, що виключає суб'єктивні (часто помилкові) оцінні судження й висновки, які базуються на недостатньому вивченні рівня підготовки або упередженому ставленні;
- врахування специфічних особливостей лінгвістичних навичок шляхом застосування сучасних методик та різноманіття форм тестових завдань;
- можливість проведення традиційного («паперового») і комп'ютеризованого (у локальній мережі) тестування;
- можливість застосування сучасної технології адаптованого тестування;
- можливість масового широкомасштабного стандартизованого тестування шляхом друку й тиражування паралельних форм (варіантів) тесту й доставки його в різні навчальні заклади;
- облік індивідуальних особливостей тестованих, що потребує застосування відповідно до цих особливостей різної методики розробки тесту й тестових завдань;
- єдність вимог до всіх тестованих, незалежно від їх минулих навчальних досягнень;
- стандартизованість, можливість розробки єдиного тесту для різних навчальних закладів на основі вимог специфікації розробки тестових завдань;
- диференційованість шкали тестових балів, що дозволяє в широкому діапазоні ранжувати рівень навчальних досягнень студентів;
- висока надійність, що дозволяє говорити про повноцінний педагогічний вимір рівня навченості;
- висока змістовна валідність, заснована на включенні всіх дидактичних одиниць програми навчання в завдання тесту;
- висока прогностична валідність вступних тестових випробувань, що дозволяє передбачати успіхи студентів у майбутньому;
- висока критеріальна (поточна) валідність підсумкових атестаційних тестів;
- ефективність тесту, що дозволяє проводити контроль будь-якої вибірки тестованих із мінімальними витратами часу;

- при правильній організації проведення тестування й застосування методів інформаційної безпеки можна виключити несумлінне ставлення деяких студентів до виконання письмових контрольних випробувань (списування, використання підказок, шпаргалок і т.п.);

Крім того, «тестовий контроль стимулює постійну роботу, завдяки проведенню широкомасштабного несподіваного тестування, а тестування на комп'ютері цікавіше в порівнянні з традиційними формами та методами опитування, що створює позитивну мотивацію у студентів [2: 60].

Проте необхідно підкреслити, що комп'ютерне тестування, як будь-яка форма контролю знань, крім переваг, має свої недоліки: 1) комп'ютери не забезпечують реального спілкування; 2) деяким студентам важко призвичаїтися до незалежної (без допомоги викладача) праці; 3) комп'ютери не дають відчуття співпраці, як у випадку роботи з викладачем; 4) недисципліновані студенти мають певні труднощі під час роботи з комп'ютером; 5) деякі студенти/викладачі не сприймають відходу від традиційних методів навчання; 6) комп'ютери – це машини, які можуть перестати функціонувати в будь-який момент; 7) читання текстового матеріалу з екрана більше втомлює, ніж читання друкованого тексту [7: 30]. До недоліків можна віднести той факт, що частіше за все тестові завдання дають уже готові варіанти відповідей. А для того, щоб студенту розвиватися і зростати гармонійно, дуже важливо вміти сформулювати власну думку [4].

Під час складання тестових завдань для проведення комп'ютерного тестування з іноземної мови у немовному вищому навчальному закладі необхідно врахувати такі методичні рекомендації щодо складання тестів, розроблені П.К. Бабінською:

1. Визначення цілей та функцій тесту, що складається, тобто чи призначений він для поточного, тематичного, періодичного або підсумкового контролю.

2. Аналіз об'єктів тестування і визначення навиків і умінь, які підлягають контролю.

3. Аналіз навчального матеріалу і визначення характеру тесту.

4. Підбір мовного матеріалу, який буде використано в тестових завданнях.

5. Аналіз типових помилок тестованих.

6. Визначення вигляду і обсягу тесту. Обсяг тесту залежить від відведеного часу, етапу і самого матеріалу. Підсумковий тест може виконуватися 10-30 хвилин. Передбачається рівна кількість завдань (наприклад, 20, 50, 100 і так далі) для зручності підрахунку балів.

7. Складання тестових завдань. Кожне тестове завдання містить інформаційну частину (це може бути або речення, або невеликий текст), яку необхідно пропрацювати, і оперативну частину, що включає питання або завдання.

При цьому необхідно враховувати такі основні вимоги, що пред'являються до комп'ютерних тестових завдань:

а) відповідність форми і характеру завдань тесту цілям і об'єктам тестування, а також пройденому мовному матеріалу, для забезпечення максимально можливої валідності тесту;

б) доступність за формою, змістом і рівнем складності завдань для даного контингенту тестованих;

в) дотримання принципу однієї складності в рамках тестової бази одного рівня;

г) врахування оптимальної середньої довжини речень (7 ± 2 слова без пропусків) в основі тестового завдання [1].

8. Складання альтернативи. При їх відборі необхідно, щоб всі відволікаючі варіанти і правильна відповідь містили одну і ту ж частину мови. Вважається доцільним використання такої типології альтернатив в порядку їх ефективності: 1) контекстуальна відволікаюча, 2) антонім правильної відповіді, 3) неправильний синонім, 4) афіксальна відволікаюча (до правильної відповіді доданий або віднятий префікс або суфікс), 5) фонетико-графічна відволікаюча, така, що інтерферує з рідною мовою, 6) графічна (одна-дві букви додані до правильної відповіді або забрані від неї), 7) синтактико-семантична відволікаюча, 8) випадкове слово.

9. Розміщення тестових завдань у такій послідовності: перші 20% тестових завдань повинні бути найлегшими, подальші 70% – середньої складності і завершальні 10% – ускладненими. Залежно від системи оцінювання у вищому навчальному закладі відсотки можуть змінюватися.

10. Ще раз прогляньте складений вами тест і при необхідності внесіть корективи [3].

Висновок. Отже, впровадження новітніх інформаційних технологій в освітній процес приводить до його інтенсифікації та індивідуалізації. Усе це спонукає до максимального можливого використання автоматизованих систем контролю знань при вивченні іноземної мови, що, у свою чергу, вимагає від викладача чіткішого визначення цілей контролю, відбору матеріалу та розробки інформаційної моделі перевірки знань, як правило, у формі тесту. В порівнянні з традиційними формами контролю комп'ютерне тестування дозволяє значно скоротити час, необхідний на обробку результатів контрольної перевірки знань; автоматизувати процес перевірки відповідей; звести до мінімуму суб'єктивний вплив викладача на результат оцінювання. Комп'ютерне тестування створює позитивну мотивацію у студентів – адже воно цікавіше в порівнянні з іншими формами опитування. Наш вклад у розв'язання зазначеної проблеми вбачаємо у розробці та застосуванні навчальної програми для підготовки і організації комп'ютерного тестування під час вивчення іноземної мови у немовному вищому навчальному закладі, що й стане предметом наших подальших досліджень.

Список літератури:

1. **Денисова Л.Г.** Об итоговом контроле обученности иностранным языкам / Л.Г. Денисова, В.Н. Симкин // Иностранные языки в школе. – №2. – 1995. – С.15.
2. **Осітров В.** Умови та дидактичні основи контролю рівня володіння іноземною мовою військовослужбовців з використанням сучасної технології комп'ютерно-адаптованого тестування [Електронний ресурс] / В. Осітров // Вісник Національної академії оборони України, 2009. – Вип. 2 (10). – С. 60. – Режим доступу до джерела: [www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vnaou/2009_2/Ositrow.pdf](http://portal/soc_gum/Vnaou/2009_2/Ositrow.pdf)
3. **Поляков О.Г.** О некоторых проблемах использования тестов как одного из средств контроля обучения школьников по иностранному языку / О.Г. Поляков // Иностранные языки в школе – №2 – 1994. – 28с.
4. **Поцюрко Р.** Запровадження інноваційних форм і методів навчання / Р. Поцюрко // Освіта. Технікуми, коледжі. – 2002. – №2(3). – С. 22-23.
5. **Atkinson T.** Computer Aided Assessment (CAA) and language learning [Електронний ресурс] / Т. Atkinson. – Режим доступу до джерела: http://www.ict4lt.org/en/en_mod4-1.htm#plagiarism
6. **Brown J.** Computers in language testing. Present research and some future directions [Електронний ресурс] / J. Brown // Language Learning and Technology, 1997 – Volume 1 (1). P. 44. – Режим доступу до джерела: <http://llt.msu.edu/vol1num1/brown/default.html>
7. **Gavalis B.** Computers and the EFL Class: Their Advantages and Possible Outcome. English Teaching Forum / В. Gavalis, 1998– Vol. 35 (4). – 64 p.
8. **Noijons J.** Testing computer assisted language testing: towards a checklist for CALT [Електронний ресурс] / J. Noijons // CALICO Journal. – Volume 12 (1). P. 38-39. – Режим доступу до джерела: https://www.calico.org/html/article_580.pdf

ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ КОМПЬЮТЕРНОГО ТЕСТИРОВАНИЯ ПРИ ИЗУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В НЕФИЛОЛОГИЧЕСКОМ ВЫСШЕМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ

Статья посвящена общепедагогическому обоснованию использования компьютерных технологий контроля знаний и умений при изучении иностранного языка в неязыковом высшем учебном заведении как средств повышения информационных возможностей процесса контроля. Приведено несколько определений термина «компьютерное языковое тестирование». Обоснованы преимущества и недостатки компьютерного тестирования как современного метода мониторинга качества образования. Проанализированы основные требования, которые предъявляются к компьютерным тестовым заданиям. Определены методические рекомендации относительно составления тестов.

Ключевые слова: компьютерное тестирование, преимущества и недостатки тестирования, методические рекомендации.

V. Ya. Rakhletska

PECULIARITIES OF USING OF THE COMPUTER TESTING IN THE STUDYING OF ENGLISH IN NONLINGUISTIC HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENT

The paper discusses the peculiarities of the computer assisted language testing (CALT) in the nonlinguistic higher educational establishment as the means of promoting informative characteristics of the assessment process. Several definitions of the term “computer assisted language testing” are given. The advantages and disadvantages of CALT as the modern monitoring method of education quality are outlined. The methodical recommendations to the test item banking are suggested.

Key words: computer assisted language testing, advantages and disadvantages of CALT, methodical recommendations.

